

MAGYAR MŰSA.

Költ Bétsben 7. Májusban. 1788.

Füred 27-a April. 1788. Horváth.

Egy pár régi Levelet közlök a' Magyar Kurirral, a' mille efsztendő száz-heli Török háboruban költek; meg-tartván a' be-tüket-is a' szerent, a' mint a' nálom lévő irásban találtam; no-ha az, az akkori irás módja szerent-is nem éppen tokelleres, valamint a' mostani irások, a' mostani szerent.

A' Török Nagy Vezér Level. Gróf Forgács Adámhoz.

En ki Inek kegyelmébül, és a' mj Profetánkku chu-
da tétele által, ki mind az kétt világnak napja,
kinél vagjon üdvösegh, és ditzóségh, vagiok első
Tanácha és Generalissa az hatalmas Giözhetetlen
Ditzúséges Török Tsászárnak, ki ez földnek szinya
minden Kirátioknak Kirallia. Ad Te Adame For-
gach, qvi es inter Nobiles Supraemus Hungariae No-
biles, ac Praesidiae Uyvariensis Generalis, Adgiuk
értésre, hogy az én kegyelmes Uramnak paranczo-
lattiábül, számtalan jhadnival Ien akarattábül juttunk

Y

Uy-

Úyvárnak megh vételére, ha azért az Várat föl adgiátok, kiczintul fogva nagigh minden hozzátok tartozó jóvaitokhall egiút Az mi kegyelmes Urunk és hatalmas Prófetánk paranczolattiból békefégsésséu boczáttásstok léfzen külső belső jóval, kulomben ha megh nem adgiátok, fegiverrel vérrel veszfűk megh és fenkinek közulótok, se naginak se kichinnek kglm nem adatik akar michoda rendbelj ember legien, és a' diczöfségs mindenható Istennek, kinek mássa ninchen akarattiból és kegből, minijotokat fegiverre hániunk, mivel törveniunk-is azt tartis, ha megh tuggiak az Magyarok, és ha tudnák, mely jót akar az hatalmas Giözhetetlen Török Császár ennek az Várnak megh vételével, maradékokat-is Istennek adnák érette. Békefégs legien az engedelmefseknek. Költ Uyvár alat Táborban.

Gróf Forgács Adám válaszfza a' Török Nagy Vezérhez. (ez már jobb Magyar mint a' Török.)

Mi Ghymefsi Gróf Forgách Adám Az Giözhetetlen hatalmas Romaj Császár Titok tanatza, Komornikia, Magyar Ország részinek, és Erfek Úyvárnak Fő Generáliffa és Marsalkia, Nograd és Borsod Vármegienek Fő Ispánia, szabad Városok Fő Birája. Ayánliuk Nagokk. mint Vitéz Ur Baráttunkk. minden hozánk illendő dolgokban böczüllettel vetük és szokás szerint alattunk lévő fő tiszvifelőnk megh olvastuk és vélek közlöttük, és noha lehetetlennek tartiuk, hogy a' hatalmas Török Császár ő Fölséghe Nagnak olliant paranczolt volna a' mely az Szent igazságall ellekezik, és ennj fok megh számlálhatatlan miuket tápláló szegenységnek illien romlást szerez, az kinek ártatlan vére az Egyben kiált

kiált és hat, Mindazáltal Nagod tudja mit czelegh-
szik és mire veti magha és alatta valói szerenczét.
Uyvárát nem mi túlnak köl kérnj Nagyságodnak,
mert Uyvárnak vagion Ura, és mi csak szolgák va-
gionk. Az Nagod nagy ereijt ne agia Isten hogy
femminek tartzuk; mind az által higie el Nagyságod,
hogy bizony nem félünk tőle, és tarcza megh ezen
levelemet Nagyságod. Jusson eszébe Nagodnak,
hogy az Nagos méltóságos szemeliének senkj na-
giob ellenséghe nem vólt nincz is, mint a' ki
Nagodat Uyvár alá hozta, és az io békeségett ki-
rül én is tudnék valamit követnj Nagodnak nem en-
gette. Ennél több választot Nagodnak nem adha-
rok most. Nagod ha reank jün itt-is emberekre ta-
áll. Datum in Uyvár die 18-a Augusti Anno 1663.

Jelentések.

A' Magyar Konkordántziának avagy Ó és Új
Testamentomra mutató Táblának első darabja, melly-
is 40 árkosból fog állani, a' leg-közelebb esendő
Médárdy napi Pesti Vásárra minden bizonynyal el-
készülvén, a' magokat előre jelentett Uraknak, kik-
is nyoltz-száz egy néhányan találkoztak, ki-ozto-
gattatik olly Conditzioval, hogy akkor ezen első
darabnak a' Tudósításban ki-hirdettetett árra az egy
Rh. forint le-tétefsék: Kérettetnek azért ezen érde-
mes Urak, tégyenek ollyan rendelést, hogy a' Ki-
adó, ki-is a' Pesti Vásárra le-menvén fog szálva
lenni a' Bárány nevü Vendég-fogadóban, kinek ki-
nek az exemplárokat kezéhez szolgáltatathassa, és az
árrát-is kezéhez vehesse, mivel a' léfzen a' második

darabnak minél hamarább lehető ki-adására való Segedelem. A' kik magokat előre nem jelentették vólt, és még-is most a' munkát meg-szerezni kívánnják, azoknak ez az első darab fog adatni 1 Rh. forinton és 30 krajtzáron: a' melly ugy-is igen óltsó léfzen, mivel a' Könyv olly hosszú és széles Columnákkal nyomtattatott, a' mi némüben még 8-ad Rész Magyar Könyv soha nem nyomtattatott, akaráván ezzel a' Ki-adó az árkos számot és így a' költséget-is kevesíteni. Reméni is, hogy mind a' maga ígératinek mind az E. Közönség Várásának tökéletesen eleget tett, sőt a' felett is tselekedett. A' második darabnak ki adásában-is, mellyhez egyéb szükséges dolgokkal egyetemben egy *Onomasticum*-is ragasztatik, ugyan ezent fogja tselekedni. A' Magyar Athéné felől tudakozódó E. Uraknak minden-felé válaszolni nem érkezvén azt jelenti, hogy az mingyárt Sajtó alá mégyen, mihelyt a' Concordántziának vége léfzen. Lehet azért az abba való Tudósítáfokat még a' jövő Octoberig bé-küldeni.

Sz. N. I. Györi R. Pr. mk.

*A' Magyar Nyelv Ditséretire. M. Vásárhelyen
1783-ban.*

Vólt a' Magyaroknak egy pár Poétája,
Edgyik Déákul irt másiknak Musája,
Magyarúl énekel, ennek a' példája
Homerus, amannak Máro trombitája.

Janus Pannonius bir Máró lelkével,
Gyöngyösi Homerus bőv 's szép beszédével,
Ide nem ér sem Frantz sem Német eszével,
Akár mint kérkedjék mind kettő nyelvével.
Ha Gyöngyösi Versét más Nemzet értené,
Itéletét jobban Magyarról ejtené,
Ha e' nagy szépséget köntös nem rejtené,
Minden Nép az Egig őtet répittené.
De mint Magyar Nevét nagy sötét borittya,
Miként az arannyat ha láda szorittya,
Nem tanulja Nyelvét senki 's nem tanittya,
Illy virtusát más Nép még nem-is gyanittya.
A' Musák Magyarul hogy ha szollanának,
Más nyelvet magoknak nem választanának,
Gyöngyösi Szóvával inkább kívánnának,
Szollani mint nyelvén akárki szájának.
Köz példa beszédben a' mi hirdettetik,
Nem lesz a' Poéta hanem születtetik,
Arról senki tovább nem kételkedhetik,
A' ki Gyöngyösivel meg-esmérkedhetik.
Magyar verset hányon irtak eddig elé,
Ha számlálnok, elménk el-fáradna belé,
De bár gondolatunk járjon minden-felé,
A' Poéta nevét tsak ez érdemelé.
A' természet szulte tsak ezt Poétának,
Valakik mind eddig Magyarul irának,
Parnassus hegyére sokan indulának,
Rajta kívül mások oda nem jutának.
Gyöngyösit olvasván a' ki nem tsudálja,
'S nagy gyönyörüségét benne nem találja,
Mi légyen szép tudni hijában próbálja,
Nints izelitése inye szeme szája.

Az ékefen szállás nem tudja mit tégyen,
 Arra kívántato mi és mennyi légyen,
 Kezében akár mely jól irt könyvet végyen,
 Akár mely születlen mind edgyuvé mégyen.
 Ha ékefen szálló; a' ki világoson
 Ir és beszéll mindent kedvesen fontoson,
 E' Nevet Gyöngyösi birja bizonyoson
 Minden Magyar nyelvű Falun és Városon;
 Mert mi világosabb ennek beszédénél,
 Mi kedvesebb szépen folyó verseinél,
 Mi lehet fontosabb szövei rendinél,
 Ilyen virtus másnál vólt valaha kinél?
 Világosabb ennél a' Napfény sem lehet,
 Valamit ő irtó pennájára vehet,
 Annak értelmére kiki könnyen mehet,
 Semmi homály abban akadályt nem tehet.
 Mint a' Kristály színű tiszta viz mentében,
 Látni minden követ lehet fenekében,
 Minthogy semmi zavar nints annak vizében,
 Sem felső, sem közép, sem alsó, részében.
 Ily tiszta világos Gyöngyösi munkája,
 Nints ott semmi sötét felhőnek munkája,
 A' mely a' mint jegyzi tudosok pennája.
 Az ékefen szállás első regulája.
 Kedvelését pedig a' mi már illeti,
 Az emberi elmét mint gyönyörködteti,
 Semmi nyelv eléggé ki nem beszélheti,
 Melly nagy légyen ebben az ő ditséreti.
 Annyi mestersége nints a' kép irtónak,
 Hogy szebb színnel festsen a' szemmel látónak,
 Mint ez gyöngyeivel a' szép Magyar szónak,
 Elméjében mindent rak az olvasónak.

Mint-

Mintha ember szemmel nézné a' dolgokat,
Jót, rosz, szépet, rutat, kitsint és nagyokat,
A' természet adta miként formájokat
Eppen úgy rajzolja mindnyájan azokat.

Ha virágos kertben olvasóját viszi;
Jól érzi virágok szagát az úgy hiszi,
Ha színét azoknak pennájára vészi,
Beszédét hozzájuk egyenlővé tészi.

Nem fér több kedveltség Ulysses úttyához;
Mellyen őt Homerus vezeti Házához,
Mint mikor ez Magos Murány kö-falához,
Veselényit viszi Szétsi Máriához.

Kemény Jánost edgyüt Lonai Annával;
Rabságát amannak szabadulásával,
Egyetemben hartzon esett halálával,
Oly szépen le-írni ki tudná pennával.

Hát még Cupidónak tsalárd álnokságát;
A' rosz házasságnak böldegtalanságát,
Hánd-fel a' könyveknek akármelly fokságát,
Nem találod ehez hasonlatosságát.

Náso koporsoját ma ha el-hagyhatná;
Ez a' Magyar nyelvet jól meg-tanulhatná,
'S Tézéus dólgaít ebben olvashatná,
Gyöngyösi meg-győzött engem azt mondhatná.

Mit mondjak hofszafon írt Charicláról;
Rósa koszorúról keserves Nimfáról,
Dedaluftól tsinált Cuma templomáról,
Mert hogy ez-is övé láttzik szép vóltáról.

Nints elmén szépségét a' mely fel-érhesse;
Pennám kedveltségét hogy jól le-festhesse,
Nints szó mellyel nyelvem jól ki-bezélhesse,
Gyöngyösi szivemet mint gyönyörködtesse.

Két könyvet találtam olyat életemben ;
 Mellyet valahányszor vészek a' kezemben,
 'S olvasván belöle le-tészek ellenben,
 Nem kis tsudálkozást érzek az eszemben.
 Ovidius nevét az edgyik viseli;
 Ki vérsét Romai nyelven énekeli,
 A' másik Gyöngyösi Magyar Nemzetbéli,
 E' kettő tsudámot inditya 's neveli.
 Szerzi pedig ezen tsudát a' kedvesség ;
 Az a' minden méznél kívántabb édeesség,
 Melyet a' szállásban hogy legyen ékeesség,
 Mint második virtust kíván a' böltesség.
 Írásit továbbá ha ki Gyöngyösinek
 Nézi, fontoságán bámul beszédének,
 Leg-kisebb pontjából minden betűinek,
 Sok függ nints ok nélkül ott helye semminek.
 Eröltetés nélkül való gondolatja
 Mint ama szép viznek kies folyamataja,
 Futását a' melynek gát nem tartoztatja,
 Önként foj a' merre természet mutatja.
 Kerestet tzi frázás nints semmi szovában ;
 Vagy kendőzés mint a' kurvák ortzájában,
 Mint szemérmes szűznek szép ábrázatjában,
 Született díszesség fénylik munkájában.
 Nagy dolgot illendő méltóságos szokkal ;
 Kitsint a' kitsinhez ir - le hasonlokkal,
 A' mi középszerűt azt ahoz valókkal,
 Edgyezvén írása pontban a' dolgokkal.
 Írása magának tsak olly dolgot vészen ;
 Mellyet mindenestől fogva tud egészen,
 Melyből következik önként és a' léssen,
 Hogy bársony foltokat tsondrára nem tészen.

(A' többi másszor következik.)